

hadden geschreven o.m. in antwoord op de hun door het *State Department* voorgelegde vraag of de Indonesiërs vrijwillig met de Japanners zouden samenwerken. Dat werd door de meeste consulaire ambtenaren inderdaad verwacht, 'perhaps chiefly for the reason', aldus een hunner, 'that Netherlands colonial policy has never sought effectively to incorporate the native into the Netherlands body politic' — de Amerikaanse consul-generaal te Batavia, Walter A. Foote, rapporteerde dat 'the white race lost face which will be most difficult to regain', en voegde daaraan toe dat 'many native leaders' hem hadden gezegd dat het hun verlangen was, 'to become a part of the possessions of the United States.'¹

Koren op de molen van diegenen die een ongewijzigde voortzetting van het Nederlands bewind voor onwaarschijnlijk, ja voor ongewenst hielden! Sumner Welles ging het verst, toen hij eind mei in een toespraak (dat was de tekst die Loudon zo alarmeerde) zei:

*'Our victory must bring in its train liberty for all peoples. The age of imperialism is ended. The right of all peoples to their freedom must be recognized, as the civilized world long since recognized the rights of an individual to his personal freedom. The principles of the Atlantic Charter must be guaranteed to the world — in all oceans and continents.'*²

Dat Roosevelt er begin juli en begin augustus in zijn persoonlijke gesprekken met koningin Wilhelmina op aandrang, spoed te betrachten met de ontvoogding van Indië, vermeldden wij reeds. Alle reden is er om aan te nemen dat haar verdediging van het Nederlands beleid hem niet overtuigde. Omstreeks de tijd van zijn tweede gesprek zei hij aan een hoge Britse vertegenwoordiger te Washington dat hij niet dacht dat de Nederlanders, 'poor dears' (typerende woorden!), Indië zouden terugkrijgen, het moest veeleer onder beheer geplaatst worden van een internationaal lichaam waarin dan ook Nederland zou zijn vertegenwoordigd.³ Dat laatste denkbeeld werd in diezelfde maand door het *Postwar Foreign Policy Advisory Committee* van het *State Department*, waarin Sumner Welles een belangrijke rol speelde, officieel aanvaard.

★

¹ Aangehaald in Akira Iriye: *Power and Culture. The Japanese-American War, 1941-1945* (1981), p. 78. ² Aangehaald in MacMahon: *Colonialism and Cold War*, p. 55. ³ Brief, 6 aug. 1942, van Sir Ronald Campbell aan het *Foreign Office*, aangehaald in Chr. Thorne: *Allies of a kind. The United States, Britain and the war against Japan 1941-1945* (1978), p. 218.